

SLU Viltskadecenter
2024-04-19

Sveriges länsstyrelser

Viltskadecenters rekommendationer för bidrag till och ersättning för rovdjursskador på tamdjur och hundar 2024

På uppdrag av Naturvårdsverket lämnar Viltskadecenter följande rekommendationer beträffande bidrag och ersättningar för rovdjursangripna tamdjur och hundar enligt 11 § viltskadeförordningen (2001:724) och Naturvårdsverkets föreskrifter om bidrag och ersättningar för viltskador (NFS 2018:5).

Rekommendationerna ska läsas tillsammans med viltskadeföreskrifterna. På några platser hänvisar vi till särskilda paragrafer i NFS 2018:5.

Alla bidrags- och ersättningsnivåer utom de för hundvästar mot vargangrepp anges exklusive moms. De flesta beloppen justeras utifrån förhöjt prisbasbelopp en gång om året.

Bidrag till skadeförebyggande åtgärder

Förebyggande åtgärder mot rovdjursskador på hundar

Hundvästar mot vargangrepp

VSC rekommenderar att bidrag lämnas till personer med hundar som *jagar i vargrevir* med 50 %, dock max 5 790 kr. Max en hund per person och år.

För att en väst ska kunna anses skydda även mot varg bör dess effekt i första hand vara inriktad på att avbryta eller fördröja ett eventuellt vargangrepp. Västarna ska täcka nacke och rygg och vara utrustade med något som, förutom västens eventuella stickskydd, kan avskräcka (försvåra) ett vargangrepp. Exempel på avskräckning är elektricitet (elstötar) och vassa taggar ("vargstål"). Möjligen skulle även någon vätska/spray med avskräckande smak (som pepparsprayskuddar med övertryck) kunna fungera avskräckande. En förutsättning är då att vargen verkligen får det aktuella ämnet i eller på sig vid ett angrepp (att den river sönder en behållare OCH träffas av vätskan). VSC bedömer dock funktionen hos en sådan väst som mer osäker.

Exempel på västar med vargstål finns hos *Dogtech, Proof Design Sweden, Swevest, Tusproof Wolf och Genzo*. Bidrag kan ges för inköp av västar från andra fabrikat om de har motsvarande egenskaper.

Exempel på väst med avskräckande smak finns hos *Hunting Assistance*. VSC anser att bidrag tills vidare kan beviljas till de som vill prova en sådan väst, så får vi utvärdera dess funktion efterhand.

Kontakta gärna Viltskadecenter för rådgivning kring västar.

Förebyggande åtgärder mot rovdjursskador på tamdjur

För att hålla antalet rovdjursangrepp i Sverige på så låg nivå som möjligt rekommenderar VSC att bidrag till förebyggande åtgärder mot rovdjur prioriteras enligt följande:

1. Akutåtgärder efter dokumenterat angrepp.
2. Fårbesättningar i befintliga vargrevir.
3. Fårbesättningar i anslutning till befintliga vargrevir i områden med låg täthet av fårbesättningar. Getbesättningar hanteras på samma sätt som fårbesättningar.
4. När alla fårbesättningar i länet fått bidrag enligt ovan kan bidrag till underhåll lämnas med 6 kr/meter för röjning under stängsel som uppfyller kriterierna för permanenta RAS med låga eltrådar, en gång per år.

Bidrag till rovdjursavvisande stängsel

Viltskadecenter utgår från att bidraget ska täcka skillnaden i materialkostnad mellan ett ”vanligt” fårstängsel och ett stängsel som uppfyller kriterierna för RAS.

Bidrag till permanenta rovdjursavvisande stängsel (RAS) lämnas med 58 kr/meter + max 5 790 kr till aggregat. Stängslen ska uppfylla Viltskadecenters rekommendationer för rovdjursavvisande stängsel (RAS). Bidragen bör villkoras så att bidragstagaren ansvarar för att stängsel som sätts upp med statsbidrag byggs och underhålls så att kriterierna för RAS är uppfyllda under hela betessäsongen i 10 år.

Halva beloppet (28 kr/meter + max 5 790 kr till aggregat) kan lämnas för att rusta upp eller komplettera befintliga stängsel till RAS. Länsstyrelsen och djurägare bör samråda kring befintliga stängsel innan ansökningar beviljas för att avgöra om det är möjligt att nå ett resultat som uppfyller kriterierna för RAS.

Bidrag till elstängselnät och andra flyttbara/tillfälliga rovdjursavvisande stängsel eller andra lösningar som bedöms ha motsvarande effekt lämnas med max 58 kr/meter + max 5 790 kr till aggregat. Bidrag till elstängselnät, lapptyg och liknande villkoras så att de tas ner efter varje betessäsong och aldrig sitter uppe under vintern.

Bidrag till lapptyg lämnas enligt följande:

- 12 kr/m för lapptyg som används på land
- 58 kr/m för vattenlapptyg

RAS kring bigårdar

En bigård är en samling bikupor med bisamhällen i. Av praktiska skäl ställer man oftast kuporna i en liten rad med upp till en meters mellanrum. Oftast är det färre än 10 kupor/samhällen per bigård.

Bidrag om 58 kr/meter (max 120 meter per bigård) + max 5 790 kr till aggregat för att sätta upp stängsel kring bigårdar i områden med fast förekomst av björn och kring bigårdar i andra områden som haft dokumenterade skador av björn. Bidrag lämnas en gång per bigård.

RAS kring ensilagebalar

Bidrag om max 58 kr/meter + max 5 790 kr till aggregat för att sätta upp stängsel för att skydda ensilagebalar som lagras på åkermark i områden med fast förekomst av björn.

Boskapsvaktande hundar

Upp till 100 % av inköpspris för boskapsvaktande hund.

Sändare till tamdjur på fritt skogs- eller fjällbete

Upp till 100 % av kostnaden för inköp av sändare samt kostnader för teletrafik.

Som grund kan 20 % av djuren i en får- eller getbesättning förses med sändare. Flera sändare kan beviljas om det finns särskilda behov.

10 % i en nötkreatursbesättning kan förses med sändare om de betar i befintliga vargrevir. Hästar på fritt skogs- eller fjällbete hanteras på samma sätt som nötdjur.

Stöd för förebyggande åtgärder i samband med rovdjursangrepp (13 §, punkt 2)

För att förebygga fler rovdjursangrepp lämnas bidrag till kostnader, inbegripet arbetstid, med upp till 100 % för nedanstående åtgärder, dock högst 14 dagar efter dokumenterat angrepp. Arbete ersätts med 465 kr/timme. Transportkostnader ersätts med 25 kr/mil (skattefri milersättning).

2. a) att flytta djur till mindre skadeutsatta beten,
Inklusive milersättning.

2. b) att ställa in djur vid en tidigare tidpunkt än som planerats,
Gäller även nattintag om det inte gjorts innan angreppet.

2. c) extrafoder med anledning av flytt av djur,
Inklusive tidigare installning.

2. d) bevakning av djur,
Gäller även extra tillsyn.

Bidrag kan även ges för uppsättning och nedtagning av lapptyg och/eller andra akuta åtgärder för att förebygga förnyade angrepp. Rekommenderat bidrag är 1 timme per 100 m stängselträcka. Då ingår förberedelser, uppsättning, nedtagning och eventuellt efterarbete.

2. e) uppsamling av kadaver

Gäller även transport till destruktion samt destruktionskostnader.

Genom att avlägsna de kadaver som finns på platsen efter besiktningen förebygger man fler angrepp. Det handlar inte om att leta efter skadade och döda djur vid upptäckt av ett angrepp.

Om stöd lämnas enligt en eller flera av punkterna a–c bör dessutom ersättning med 580 kr per djurenhet (DE) lämnas som kompensation för produktionsbortfall. 1 DE motsvarar 1 ko eller 5 st får eller getter. Vid färre djur än 1 DE utgår ersättning motsvarande 1 DE.

Ersättningar för skador

Ersättning för rovdjursangripna hundar

För försäkrad hund som skadats av varg, björn, järv, lo eller örn får ersättning lämnas med högst 5 000 kronor för självrisk i försäkring. Därutöver får ersättning lämnas för andra styrkta kostnader som skadan föranlett och som inte omfattas av försäkringsskyddet med högst 8 000 kronor.

För oförsäkrad hund som skadats av varg, björn, järv, lo eller örn får ersättning lämnas med högst 10 000 kronor för veterinärvård eller andra styrkta kostnader som skadan föranlett.

Exempel på andra styrkta kostnader kan vara milersättning till veterinär (skattefri bilersättning 25 kr/mil) och pejlhalsband som gått sönder i samband med angrepp.

Utöver ovanstående får hund som avlider eller avlivas efter angrepp av varg, björn, järv, lo eller örn få ersättas med högst 25 000 kronor. Detta gäller såväl försäkrad som oförsäkrad hund.

Ersättningar för rovdjursskador på tamdjur

Direkta kostnader (31 och 32 §§)

Länsstyrelsen får lämna ersättning upp till 100 % för följande direkta kostnader:

- Dödade djur
- Materiella skador på jordbruksbyggnader, inklusive arbete med reparation.

Rekommenderade priser exklusive moms anges i underrubrikerna nedan. Beloppen inkluderar slaktvärde, avelsvärde och merarbete. Djur som saknas efter dokumenterade rovdjursangrepp ersätts på samma sätt som döda djur.

Om de angripna djuren gått innanför rovdjursavvisande stängsel som satts upp med bidrag från länsstyrelsen mindre än 10 år före angreppsdatum lämnas ersättning endast om stängslen uppfyller villkoren för bidrag (s 2: Bidrag till rovdjursavvisande stängsel).

Får

Schablonersättning per djur

Får och baggar: 4 400 kr (djur över ett år)

Lamm: 2 780 kr (djur upp till ett år)

Tillägg per djur

580 kr per djur anslutna till Elitlamm (tidigare Fårkontrollen)

580 kr per djur för ekologiskt uppfödda djur eller djur anslutna till KRAV eller annan certifieringsorganisation

580 kr per djur anslutna till Maedi-Visna-program

580 kr per djur som har godkänd F-status enligt Gård & Djurhälsans fotröteprogram Klövkontrollen

Skär skador på dräktiga tackor efter betäckningssäsongen utgår tillägg för lammen med 695 kr per lamm.

Skär angrepp på tackor inom 8 veckor efter lamning och lammen blir moderlösa, lämnas ersättning för tillväxtförluster på lammen med 1 160 kr per lamm.

Särskilt värdefulla djur

För djur som har höga avelsvärden bör högre ersättning utgå mot uppvisande av kvitton eller annan dokumentation.

För djur som ingår i förädlingsverksamhet (skinn, kött, mejeri eller annat) och som därför kan betinga ett högre värde, bör högre ersättning utgå mot uppvisande av kvitto eller annan dokumentation.

Getter

Getter kan ersättas med samma belopp och enligt samma principer som får (se ovan).

Nötkalv

Nötkalv (djur upp till ett år): 20 270 kr

Vuxna nötkreatur samt hästar och andra tamdjur

Efter förluster av nötkreatur över ett år, hästar och andra tamdjur görs en värdering i varje enskilt fall.

Katter och andra sällskapsdjur

Katter och andra sällskapsdjur ersätts inte med medel ur viltskadeanslaget.

Bin

Angrepp av björn eller annat fredat vilt på bin ersätts med max 6 950 kr per kupa/samhälle (maxbelopp för bin: 3 475 kr; maxbelopp för material (kupa, lådor, ramar, etc): 3 475 kr). Summan inkluderar produktionsbortfall och merarbete i samband med angrepp. För att erhålla ersättning ska biodlaren ha anmält uppställningsplatsen till länsstyrelsen.

Hjortar (hägnat vilt)

Hjortar i hägn räknas som vilt och ersätts inte (26 §). Läs mer i rapporten Bedömningar avseende rovdjursskador på hägnat vilt (Rapport från Viltskadecenter 2014–4).

Ensilage, hö och liknande

Ibland skadas foderbalar av björnar. Storbäl ersätts med max 925 kr/bäl. Summan inkluderar merarbete.

Materiella skador och arbete med reparation

Till ”jordbruksbyggnader” räknas även stängsel.

Arbete med reparation: 465 kr/timme.

Direkta kostnader (31 och 33 §§)

Länsstyrelsen får lämna ersättning upp till 100 % för följande indirekta kostnader:

1. Veterinärkostnader för behandling av skadade djur.
2. Medicin ordinerad av veterinär.
Ersättning för veterinärvård och mediciner baseras på inlämnade kvitton.
3. Arbetskostnader i samband med sökandet efter saknade djur.
Ersättning lämnas med högst 400kr/timme enligt schablon:
Max 2 timmar per eftersökt DE (djurenhet) för konventionella besättningar.
Max 6 timmar per DE för besättningar på fritt skogs- eller fjällbete (eller motsvarande).
Det är antalet djur man letar efter som utgör underlag för DE.
1 djurenhet (DE) motsvarar 1 ko eller 5 st får eller getter. Vid färre djur än 1 DE utgår ersättning motsvarande 1 DE.

Stöd för kostnader i samband med viltskada (34, 35 §§)

Ersättning får lämnas med upp till 100 % för kostnader i samband med viltskada, inbegripet arbetstid, för följande:

1. Hemtagning av djur efter angrepp. (Från hället/platsen där angreppet skedde till hemgård eller annan plats.)
2. Egenvård av skadade djur.
3. Värdeminskning på skadade djur.
4. Avlivning av djur med anledning av angreppet.
5. Extrakostnader för inköp av foder.
6. Transport av kadaver till destruktionsanläggning och destruktionskostnader.

Arbete ersätts med 465 kr/timme och transportkostnader ersätts med 25 kr/mil (skattefri bilersättning).

Veterinärvård och egenvård av skadade djur ersätts som mest med samma belopp som de ersättningar som anges för dödade djur under rubriken *Ersättningar för direkta kostnader (31 och 32 §§)*. Utöver detta kan djur som avlider eller avlivas efter vård dessutom ersättas med samma belopp.

Ensilage, hö och liknande kan behöva köpas in efter rovdjursangrepp som medfört flytt av betesdjur under betessäsongen. Storbäl ersätts med max 925 kr/bäl. Alternativt kan schabloner användas som grund för ersättning till stödutfordring (beloppen inkluderar både grovfoder och kraftfoder): 12 kr/lamm per dag och 6 kr/vuxet djur per dag.

Angående risk för uteblivna kompensationsstöd efter rovdjursangrepp

Vi rekommenderar att länsstyrelsen betraktar rovdjursskador som ”oförutsedd händelse” och att djurägaren slipper betala tillbaka pengar. Mer information finns på Jordbruksverkets webbplats.

Ändringslogg 2024

2024-03-05: Förtydligande av bidragstagarens ansvar att kontinuerligt underhålla alla typer av rovdjursavvisande stängsel. Förtydligande av att elstängselnät betraktas som flyttbara/tillfälliga rovdjursavvisande stängsel.

2024-03-27: Uppdatering av priser (utifrån beräkningar i VSC:s ”PM rekommenderad ersättning knyts till prisbasbeloppet”). Förtydligande om att RAS ska byggas och underhållas med uppfyllda funktionsvillkor i 10 år som en förutsättning för både bidrag och ersättning.

2024-04-05: Uppdatering av prioritetsordning för bidrag till och underhåll av RAS.

2024-04-19: Förtydligande att även baggar ersätts som tackor (vuxna djur >1 år).